UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Incendio, ruina, naufragio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

g intelligũtur repetita, gl. quemadmodum. in fi. ſ. ad leg. Aquil. ⁊ Inſti. de leg. Aquil. §. ex hoc tñ capite. ⁊ j. de adul. l. mariti. §. hoc quinquennium. Aut queris, vtrum intelligantur repetita i alijs capitulis diſtantib. mediatis a pluribus alijs capitulis, ⁊ non intelliguntur repetita, vt Inſti. de rer. diui. §. item lapilli. ⁊ ibi no. per gl. quam no. bene. Et hoc eſt verum, niſi prout ſtatiꝫ dicam in diuerſis legib. ſeparatis. Secundo caſu principali, qñ ſunt diuerſe leges ſeu diuerſa ſtatuta, aut vna lex procedit per modum regule, ⁊ in omnib. alijs intelligitur repetita, arg. l. regula. circa fi. de iu. ⁊ fac. igno. Exemplum in l. de vno quoqꝫ. ſ. d re iudi. vbi ponitur regula, qđ in vnoquoqꝫ negotio dꝫ pars citari. ſuperuenit poſtea l. ij. C. de ſent. eſt. breui. reci. que tradidit formam, qualiter ferat ſnia, ⁊ non repeti. de citatione partis, ⁊ certe illud intelligitur repetitum, qꝛ in alia lege per modum re
b gule traditum. Et per hoc Eld. diſputauit vnam qõnem. Dicebat primum ſtatutum, qꝫ iudex teneatur dare quamlibet ſententiam cum conſilio ſapientum. Demum aliud ſtatutum dicebat, qꝫ in quibuſdam caſib. iudex debeat procedere ſummarie. Certe intelligitur repetitum, qꝫ iudex det ſniam cuꝫ conſilio ſapientum, qꝛ illud primum ſtatutum procedit per modum regule. Si vero non procedit per modum regule, ⁊ tunc aut vna lex venit ad interpretationem alterius, ⁊ tunc omnia que dir in lege interpretata intelliguntur repetita in lege interpretante, l. nihil. ſ. de coniun. cum eman. lib. ⁊ in auth. de filijs ante inſtru. dot. na. §. j. Si vero vna lex non procedit ad interpretationem prime tunc dicta in vna, non intelligũtur repetita in alia, l. j. §. meminiſſe. ⁊ §. quid tamen. ſ. de vent. inſpicien.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Repetita. An dicta in precedenti capite, intelligantur repetita in ſequenti, facit l. ſi quis filiũ. §. fi. C. de inoffi. teſt. ⁊ ibi ꝑ doct. ⁊ vide Bar. no. in l. fi. de re. du. per do. Ant. in clem. j. de ſup. negli. prela. ⁊ omnino Bar. in d. l. doli. in prin. de ſer. cor. vbi qualitas ſequens refertur ad oĩa pcedentia. d. Ant. ⁊ Imo. in clem. j. approbãt omnia dicta ꝑ Bart. hic. ⁊ adde que no. gl. in c. cum ſingula. in ver. prioritatib. de preben. lib. vj. ⁊ qñ dictũ in vno intelligatur repetitum in alio, vide aliquid per Bald. in in l. j. C. de litigi. heredib.

b And. Barb. ¶ Cõtra hoc op. Pondera, qꝛ do. Gul. de Peruſio rñdit ad partes in quoddam conſi. incip. duo ſunt principaliter inquirenda, qꝫ dictũ Bar. pcedit in dictis, ſeu capitib. ſtatutis ſeparatis, non connexis nec ſe contingentibus.

c Claud. de Seyſ. ¶ Narrationem. Iſtud limita ⁊ intellige vt ꝑ Aret. conſi. cxliiij.

d Cl. de Seyſ. ¶ Quo ad oĩa. Idem in vno adiectiuo poſito poſt duo ſubſtantiua no. Bar. in l. extat in prin. ſ. quod met. cau.

e Poma. ¶ Aut inſeruntur. Vide Alex. ꝯſi. ſuo cij. in prin. vol. ij. ⁊ Imo. cxlv. ⁊ Alexã. lvj. vol. ij. vide etiam Aret. conſi. lxxij. ⁊ cxliij. ⁊ ſeq. ⁊ vlti. ad fin. vbi limitat qñ non eſſet eadem rõ. ver. Iac. de Bel. Ad hec vide Aret. in d. l. talis ſcriptura. Alex. cõſil. xlij. incip. in cã ⁊ lite inter Chriſtophorũ. in ij. vol. Pau. de Caſt. conſi. cccxcij. incipien. no. primo ad euidentiã. ⁊ ad Pau. de Caſt. conſi. j. vol. ij. ⁊ Alex. conſi. xlviij. inci. ſuper extractione. vol. j.

f And. Barb. ¶ Et per hoc poſſet. Adde bonam gl. in clemen. j. in ver. curam. de ſup. neg. prelat. ⁊ ibi vide d. Io. Et qñ ſententia debeat fieri cum conſilio ſapientis. vide que plene no. remittendo tamen in l. j. C. ne lic. in vna ⁊ eadem cauſa tertio prouo. Ad Bald. vide Cldr. qui ita diſputauit. Facit quod not. Bart. in l. j. §. ff. ad leg. Falci. ⁊ in l. omnes populi de iuſti. ⁊ iure. x. q. vj. articu. principa.

g Alex. ¶ Intelliguntur repetita. Et hoc eſt verum in his, que ſunt expreſſe diſpoſita, ſecus ſi ſunt ſubaudita, vt no. Bal. in lec. antiq. in l. j. in prin. in glo. in verbo, ſi quis. ⁊ ibi remiſſi. ſ. quod quiſque iur.

h Alex. ¶ Old. diſputauit. Vide bonam gl. in cle. j. in ver. curaꝫ. de ſupp. negl. prela. ⁊ facit qđ no. Bar. in l. j. §. ij. ſ. ad le. Falc. ⁊ in l. oẽs populi. in iij. q. vj. arti. princi. Contrariũ vñr velle Bal. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in l. coheredi. §. qui patrem. de vulg. ⁊ pup. qui ſi bñ cõſiderentur, nõ obſtant. Tu vide no. Bal. in l. j. C. ne lic. tertio prouo. ⁊ d. Ang. ⁊ Imo. in clem. j. de ſup. neg. prela. vide gl. in cle. ſepe. in verſi. non obſtantib. de ver. ſig.

§. Hec autem actio. Aduerte, gl. in hac lege ſignat ꝯtrium, ⁊ non ſoluit. Vide gl. in verb. refertur. que incipit, ſic, j. ibi, ſed arg. ꝯ, ⁊c. Sol. hic agitur ratione dominij: ibi ratione alterius iuris, qđ quiſque habet in re, vel ex re. argu. l. ſi vendidero. §. j. ſ. de furt. Non habetis hic alia.

§. Docere, que. Facit ad ea q̃ dixi in l. denũciaſſe. §. quid tamen, infra, de adult. dic vt ibi.

LEX V.

Non prodeſt. De hoc dic, vt l. qui ea mẽte. ſ. de furtis.

LEX VI.

Quod vi. Opp. ⁊ videtur qꝫ ſufficiat reuerti in poteſtatem violentiam paſſi, l. certe. §. Iulianus. quod. ſ. de preca. ⁊ ibi not. Sol. intellge, qꝫ hic fuit poſſeſſũm aliquid mobile, ita qꝫ cadit in vitium furti, alias ſecus vt in contrarijs.

De incendio, ruina, naufragio. Titu. ix.

LEX I.

Pretor. Dicitur hic, damniue quid in his rebus dediſſe dicetur. Quero, vtrum ſufficiat dicere tantum, vel requiratur probatio? Rñdeo, quod dicit, dicetur: ſubaudi, ⁊ probetur, vt no. in l. pretor. in prin. ſ. titu. j. ⁊ l. j. princi. ſ. ſi quadru. paupe. feciſ. dica. quod eſt verum, ⁊ tene menti ad multa.

1 ☞ Dictio, ex, denotat cauſam remotam, licet regulariter denotet cauſam proximam. Idem in dictione, de.
2 Ex quo vulnerato in bello, licet poſtea moriatur in ciuitate, debet emendari, ac ſi mortuus eſſet in bello.

1 **Ex incendio.** No. † qđ ex dictio, ex, hic ſignificat cãm remotam, exponit eñ, ex incendio, id eſt pp incendium: regulariter eſt ꝯ qꝛ denotat cãm primam, l. non dubium. C. de legi. ⁊ l. j. C. ſi ſer. exter. ⁊ l. eo tpe. in fi. ſ. de pecu. ⁊ l. j. §. eueniet. ⁊ ſ. de coniun. cum emanci. lib. eius. Simile in dictione, de, que denotat cãm remotam, l. ſi finita. §. j. ſ. de dam. infec. ibi de eo opere, ⁊c. cũ glo. ſua. lꝫ regulariter de
a notat cãm ꝓximam,[a] vt ſ. dixi. † Ultimo verſ. quemadmoduꝫ,
2 conſueuit induci ad qõnem[b] de equo vulnerato in bello, qui po
b ſtea moritur in ciuitate, an debeat emendari, ſicut ſi fuiſſet mortuus in bello, ſm pactum factum cum ſtipendiarijs. E. hic eſt arg. quod ſic. Facit l. ait lex. ⁊ l. huic ſcripture. ſ. ad leg. Aquil. ⁊ l. damni infecti. §. ſabini. ſ. de dam. infec. Ita dt Dyn. Ultimo vide gl. ſuper ver. ſi ſuſpicio. in verb. beat. q̃ incipit, nõ ergo ⁊c. ibi §. his quoqꝫ. Sol. dic vt ibi, qꝛ ibi in odium denunciatoris ſuperuiuentis. Item vide d. gl. ibi, qđ dr. Sol. dic, ibi. Iteꝫ ibi, l. ſi quis fumo. ⁊ l. quamuis. Sed ibi eſt legis ſuſpicio: hic hominis, non habens adminiculum iuris, vt j. de pen. l. abſentem. ſm Dy. in ead. glo. ibi, ſed ibi ſolues. Dic, quod ibi loquitur in accuſatione criminali, hic in actione ciuili.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Cãm primam. Idẽ dt Bar. de dictione, ſi, q̃ denotat cãm primã, dictio vero, ab, denotat remotã. Ita dt Bar. in l. nõ dubiũ. C. de legib. vbi videas. ⁊ Bal. in l. ex hoc iure. ſ. d iuſti. ⁊ iur. ⁊ Anch. in c. ſi pp tua. de reſcrip. lib. vj. ⁊ gl. in c. pen. §. fi. de offi. deleg. in vj. ⁊ no. in l. qua actione. Celſus. ſ. ad leg. Aquil. Adde de iſtis diſtinctionib. Oldr. conſi. xlviij. plene.

b Alex. ¶ Ad qõnem. No. qõnem de equo vulnerato in bello, qui poſtea moritur in ciuitate, an debeat emendari, ſicut ſi mortuus eſſet in bello, facit quod no. Bar. in l. quod ait lex de adul. quod no. bene. ⁊ ad hanc qõnem, vide in l. bello amiſſi. ſ. de excuſa. tuto. in lectu. antiqua, ⁊ ibi Bal. not. loquentem. Idem in c. j. quibus mod. feud. amit. ⁊ quod not. Bal. in l. j. C. de nũdi. ⁊ in l. trãſigere. C. de tranſanct. ⁊ in l. damni. §. Sabini. ſ. de dam. infec. ⁊ Bar. in l. item Mela. §. ſi plures. ſ. ad leg. Aquiliam. ⁊ in l. nõ ſolum. §. ſed vt probari. ſ. de oper. no. nun.

1 **§. Item ait pretor.** In fi. cum l. ij. Not. † quod quando ad aliquem actum
a requiritur certus locus, ⁊ certuꝫ tempus, debet iſtud probari[a] vt hic. quod tene menti.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Iſtud probari. Adde Bar. in l. non ſolum. §. ſed vt probari. de oper. noui nuncia. ⁊ ibi allegat iſtum text. ⁊ no. Bar. in l. j. in prin. de aleatorib.

LEX III.

1 ☞ Ablatiui abſoluti verificantur in preſenti.

Quo naufragium.

1 **§. Deinde.** No. † quod ablatiui abſoluti[a] lꝫ
a ſint preteriti temporis, verificantur in preſenti, nam dicitur hic, rate, naue expugnata, ⁊ tamen ſufficit ſi fiat, dum expugnatur, quod tene menti.

Addi

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

ADDITIO.

a Alex. ¶ Ablatiui abſoluti. Uide l. ſi quis id qđ. ver. ꝙ ſi dñ pro
ponitur. ⁊ ibi doc. de iuriſd. omnium iudicum.

1 ☞ Receptans bannitum ignoranter non tenetur pena ſtatuti.

1 **§. Non ſolum.** No. ꝙ iſte, qui recipit exbannitũ ignoranter, † nõ tenetur pena ſta
tuti, vt hic. Pro hoc ĩ. de recepta. l. ij. ⁊ õ pe. l. Metrodorum. ⁊
quod ibi dixi.

§. Quod ait pretor. Iſtum §. intelligatis ſe
cundum quod habuiſtis
in l. ſi alius. C. eſt ⁊ alia exceptio. ſ. ꝙ vi aut clam.

§. Senatuſconſultum. Uide gl. in verb. omnium, que inci
pit, ⁊ merito.

LEX IIII.

1 ☞ Maleficiũ eſtimaẽ leuius, ⁊ grauiꝰ, reſpectu rei, ⁊ pſone.
2 Nobilis qualiter puniatur plus quam ignobilis.
3 Proceſſus quando fit cõtra rapientem ex naufragio, debet ap
poni de valore rei, vt poſſit certificari de pena.

1 **PEdius. §. Diuus Antoni nus.** No. tex. i bi, † ne quid aut durius. No. ex hoc,
qđ maleficium eſtimaẽ grauius, ⁊ leuius re
ſpectu rei rapte. Idẽ reſpectu perſone rapientis. ¶ Opp. circa
2 primum, † videtur ꝙ plus puniatur nobilisᵃ q̃ ignobilis, vt C.
a de epiſ. ⁊ cle. l. preſbyteri. Gl. nõ ſoluit. Tu dic, vt ꝑ Cy. de ſum.
3 trini. l. fi. ⁊ dixi ĩ. de pen. l. quedam delicta. ¶ Quero, factus † eſt
proceſſus contra iſtum rapientem ex naufragio, quod abſtulit
rem, ⁊ tamẽ de rei valore non apparet, que pena erit imponẽda.
b Certe conſilium eſt, qđ rei valor ponatur ᵇin proceſſu, vt ſimus
certi vtrũ pena maior, vel minor debeat imponi. Nam ſi valor
rei nõ opponitur, tũc aſſumimus penã, que eſt minor, vt ĩ. de pe.
l. ſi preſes. ⁊ l. interpretatione. ⁊ l. he enim ſ. de ſuſpec. tuto. qđ
tene menti, propter ſtatuta huius ciuitatis, que limitãt penam
actionis furti, ſecundum valorem rei ſubtracte.

ADDITIONES.

a Alexã. ¶ Puniatur nobilis. An puniatur magis nobilis, per
Bal. in d. l. fi. poſt Cy. ⁊ plene in c. cum quidam. de iureiurã. ⁊ ꝑ
Iac. de Bel. in d. l. preſbyteri. per gl. xlv. diſtin. non cogantur. ⁊
vide Bar. ⁊ gl. in l. fin. ſ. de re. diui.
b Alex. ¶ Rei valor ponatur. Nota, ꝙ in inquiſitione debet ap
poni eſtimatio rei furate, adde Ro. in l. ſi qs id qđ. ſ. de iuriſd.
om. iud. in l. magiſtratibus. eo. tit. Adde Bal. cõſi. cvj. lib. j. vbi
ponit, an procedat libellꝰ, in quo narraẽ, ꝙ talis animo furandi
ſubtraxit tot res, ⁊ bona, que aſcendunt ad valorẽ centum, ſaluo
errore calculi, ⁊ concludit ꝙ non procedat.

LEX V.

SI quis ex naufragio.

a **§. De eo quoque.** ᵃNot. hũc §. ex quo tu habes, ꝙ ex naufragio dr fieri, qđ fit
trepidatione naufragij, ⁊ ſic parũ ante naufragiũ, vt ſ. pxi. l. in
prin. Itẽ qđ fit in ipſo naufragio, vel ſtatim poſt, vt hic. Et eũdẽ
intellectum habẽt iſta verba, rate, naue expugnata, hoc eſt enim
participiũ preteriti temporis. ⁊ tñ requiritur ꝙ fiat in ipſo actu
inſtantis expugnationis, vel modicũ ante, vel modicum poſt, vt
hic, qđ eſt mirabile. Non dico nũc plus. Iſta ſufficiãt ad preces.

ADDITIO.

a Alexã. ¶ De eo quoq;. Facit iſte tex. ad q. de qua dixi in l. iij. §.
armis deiectum. ſ. de vi ⁊ vi arma.

LEX VII.

1 ☞ Dominus ex delicto famulorum nõ tenetur, niſi quando de
linquunt in miniſterio. in quo eorum opera vtebatur.
2 Dominus quando teneatur de roboria facta in ſuo territorio,
⁊ quid de villa vel caſtro.
3 Agens contra villam, vel contra dominum pro roboria cõmiſ
ſa in territorio, qualiter probabit damnum.
4 Quilibet de villa, an inſolidum teneatur, quando villa tenetur
de roboria commiſſa in territorio.
5 Collecta ſi debet imponi vniuerſitati pro robaria commiſſa in
ipſius territorio, imponitur pro viribus patrimonij.
6 Rapiens ſepius ex incendio, ruina, vel naufragio, punitur tan
quam latro.
7 Teſtes in caſu huius tituli examinantur ante litẽ conteſtatam.

NE quid. In prima parte huius reſcripti dici
tur, quod poſſeſſores locorum, vbi fit
naufragiũ, non debẽt aliquid recipere, ⁊ ab eis poteſt
repeti. Quero inquantum contra eos datur iudicium
iſtud: Gl. dicit ꝙ in quadruplũ ſi ibi rapuerint, vt ſ. e. l. j. in prin
a cipio. ¶ Quero, quidᵃ ſi illi quorum opera vtunẽ, vt coloni, ⁊ alij
poſiti ad cuſtodiã illius agri, vel ville, recipiũt, qualiter domini
locorum tenebũtur: Gl. dicit, ꝙ forte eodem modo, ar. Inſti. de
1 oblig. que ex quaſi deli. naſ. §. fi. Iſtud non placet mihi. † Nã do
mini non tenentur ex delicto ſuorum famulorũ, niſi quãdo ipſi
delinquunt in miniſterio, in quo eorũ opera vtebatur dominus,
vt ſi publicanus prepoſuit familiam ad exigendum vectigal, de
delicto cõmiſſo circa exactionem vectigalis, tenetur, nõ de alio,
vt ſ. de publican. l. j. §. familie. Item ille qui ꝑpoſuit aliquẽ cau
pone. tenetur de delicto facto in caupona, ſi circa illud delinqui
tur, per titulum, furti aduerſus nau. cau. Unde puto, ꝙ de facto
colonorum nõ teneatur dominus, ſed ſi poneres aliquẽ eſſe pre
poſitum ad cuſtodiã totius territorij, ne furta ⁊ robarie cõmittã
tur, tunc tenetur de facto iſtius rapientis, q2 delinquit circa id
b ad quod prepoſitꝰ eſt. ¶ † Scđo queroᵃ an dominꝰ loci teneaẽ
de robaria facta ibi per extraneam: Gl. in verb. a poſſeſſoribꝰ.
c dicit. ꝙ ſic ᶜ, ſi fuit ſciens, ⁊ tenetur in ſimplum: q2 dominus tene
batur ad cuſtodiã ſui loci, l. j. §. fi. C. õ fal. mo. ⁊ de his, qui latro.
occul. l. ij. §. domini etiam prediorũ. Uide iſtaz gl. que eſt multũ
2 no. que incipit, rapientibꝰ. ¶ † Quero, ⁊ reuocoᵈ in dubiũ. vtrũ
d dominus tenetur de robaria facta in territorio ſuo: Item quero
de villa, vel caſtro, ⁊ comitatu, an teneãtur: Text. ⁊ gl. in auth. vt
nulli iudi. §. quoniam vero. dicit, ꝙ non teneñẽ, ⁊ ibi etiã hoc vi
detur tenere do. Iac. de Bel. In contrariũ facit iſte tex. d. gl. hic
videtur diſtinguere mirabiliter, ꝙ ſciens teneaẽ in ſimplũ, igno
rans nõ. quaſi teneaẽ ad cuſtodiã vt dictũ eſt. Hoc examinemus.
Primo, in eo ꝙ dicit dñm teneri, de quo dño loquitur hic, an de
domino poſſeſſionis vnius, vt forte de quodã ruſtico: an de dño
vniuerſali, vt de dño caſtri, vel ville, vel de ipſa vniuerſitate:
Text. hic videtur dicere, de domino agri, dum dicit. inter fines
agri, ⁊ ĩ. ſequiẽ, a dño quoq; poſſeſſionis, ⁊c. Credo, ꝙ de vtroque
poſſit intelligi de domino agri, ſi ipſe eſt ſciẽs, intelligere ⁊ ꝓhi
bere valẽs, vt ſ. ſi fami. fur. fe. di. l. j. §. pe. Et ideo ſi ipſe erat ho
mo ita modice potentie, ꝙ hec prohibere nõ poterat, nõ tenebiẽ.
⁊ eodem modo dico de dño vniuerſali caſtri, vel ville, vel de ipſa
vniuerſitate, ſi factũ eſſet ipſis ſcientibus, ⁊ prohibere valẽtibꝰ,
ꝙ teneãtur in ſimplũ, vt hic no. qđ eſt mirabile: q2 alias ſola ſciẽ
tia nõ facit quẽ teneri de maleficio, niſi interueniat iuſſus, l. j. ſ. ſi
fa. fur. fe. di. ⁊ ibi dixi. ⁊ l. ſi ſciente creditore de parric. ⁊ qñ delin
quitur ſua ſola ſcientia, faciet ipſum teneri ciuiliter: criminali
ter vero nõ tenetur, niſi in caſibus, quos dixi in l. ſciendũ. ĩ. de ꝑ
uar. Facit ad hoc C. de here. auẽ. ſi vero dñs tẽporalis. Et intel
ligo vniuerſitatẽ hoc ſcire, quando maleficiũ factũ eſt ita palã, ꝙ
ſciuit maior pars vniuerſitatis, l. quod maior. ĩ. ad municip. ⁊ l.
aliud. ĩ. de reg. iur. §. refertur. Sed tu dices, qualiter reſponde
bis ad hũc tex. qui dicit, intra fines agri. Rñ. agri. ideſt, ville. ſi
mile in l. ſciendum. ij. reſpon. ſ. qui ſatiſd. cog. Uel accipias pro
prie, ⁊ ſic congruit vtriq; dicto. Uides ergo qualiter tenetur de
iure cõmuni. ¶ Sed in multis partibus Italie ſunt ſtatuta de
hoc, ꝙ cõia cõmitatũ teneanẽ emẽdare damnũ in territorijs eo
3 rum: quero tunc, † qñ agitur cõtra villã, vel contra dñm qualiter
probabiẽ damnũ ꝯ eũ: Dicunt quidã, ꝙ per iuramẽtũ, l. ſi qñ. C.
vnde vi. Doc. determinant cõtrariũ, q2 illa lex loquitur, qñ agiẽ
cõtra ipſum delinquẽtem: ſecus qñ alius cõuenitur ex quaſi ma
leficio propter alterius delictũ. l. j. ſ. qñ ex fac. tut. ⁊ ibi ꝑ Dy.
⁊ per Cy. in d. l. ſi quãdo. C. vnde vi. Dixi vobis in l. j ſ. furt. ad
uer. nau. cau. ſtabu. Probabitur ergo eodẽ modo, quo ibi dixi.
4 ¶ † Quero, † quando tenetur villa, vtrum teneatur quilibet de
villa inſolidũ: Et videtur, quod ſic, q2 in delictis quilibet de vil
la inſolidum tenetur. l. ſi quis id qđ. §. ⁊ l. ſeq. ſ. de iur. om. iudi.
cum ſimil. Dy. determinauit cõtrarium, q2 vno ſoluẽte, omnes
liberantur: quoniam ex delicto alterius tenẽtur, l. ex maleficijs.
e §. is quoq;. ſ. de act. ⁊ obli. ¶ Sed queroᵉ, in vniuerſitate † debet
5 imponi collecta pro ſoluenda iſta condemnatione, qualiter im
ponetur. an imponetur per ſolidum, ⁊ libram, an per capita: Et
videtur, ꝙ per capita, q2 vniuſcuiuſq; par delictum eſt. ergo, ⁊c.
l. ſi quenquam. C. de epiſ. ⁊ cle. In contrarum, quod imponatur
pro quãtitate patrimonij, facit l. j. ĩ. C. de mune. pa. li. x. ⁊ l. fi. C.
de naufra. lib. xj. ⁊ hoc dicit Dy. eſſe verius. Idẽ videtur tene
re Spe. ti. de rap. §. j. ver. ſed pone, inter ſtatuta. Tetigi in l. aut
facta. in fi. ĩ. de pen. Plenius examinaui in l. iiij. §. actor. ſ. de re
6 iudi. ¶ Uenio ad ver. † de his autem. ⁊ op. de l. Pedius. ſ. eo.
Reſpon. ibi loquitur in eo, qui ſemel tantum tale delictum com
miſit, ille vero qui pluries commiſit, puniretur tanquam latro,
vt hic, ⁊ ĩ. de pe. l. capitalium. §. famoſos. ¶ Item dicitur hic, vt
facilior ſit ꝓbatio, de hoc apud prefectũ debet teſtari, quero, qua
liter fiet iſta teſtatio: Dicit gl. in verb. teſtari. ꝙ debet hoc corã
teſtibus notificare. Hec expoſitio nõ videtur vera, q2 per notifi
cationem factam preſentibus teſtibus maleficium nõ probatur.
l. metum. C. qđ me cau. ſed tex. hic dicit, debere hoc fieri, vt ſit fa
cilior ꝓbatio. Ideo alij intelligunt hoc verbũ, teſtari, ideſt apud
eũ teſtes producere, ⁊ ſic caſus erit ſpecialis, in quo teſtes pro

ducuntur ante l tis cõteſtationem,qđ ſatis placet,arg.l.de ſubmerſis.C.de naufra.li.xj.vbi dicit,ꝙ iſte cauſe debēt examinari
f leuato velo,[f] hoc eſt,ſummarie.¶ Dicitur hic,vel vincti,vel ſub
7 fideiuſſoribus ad preſidem remittātur.† Quero de quo preſide
hic loquatur? Dicit gl.in verb.remittantur.de preſide,cui ſubeſt actor,vide gl.⁊ hic eſt caſus ſpecialis,in quo reus ſequitur forum actoris.Doc.dicunt contra iſtā gl.ꝙ imo mittitur ad preſidem eius ꝓuincie,in qua deliquit.ſm Jac.de Ra.⁊ Pe.⁊ Cy.refert.C.vbi de cri.agi opor.aut.qua in prouincia.i iiij.q.quod
g magis placet tamen tenendo lec.gl.allegabam iſtum tex.ad q.ſ
h Ciuitas iſta facit ſtatutum,ꝙ quicunq; offenderit Peruſinū [h]
i in quacunq; parte mundi,poſſit puniri hic,an valeat tale ſtatutum.Determinaui ꝙ nõ:qꝛ facit ſtatutum de eo,quod ad ſuam iuriſdictionem non pertinet.ꝫ fallit in caſu huius legis,ſm lec.gl.ꝫ facit,quod notatur[i] per Inno.extra de foro competen.i c.ſignificaſti.Tu dic,prout dixi plene in repetitione mea l.cūctos populos.C.de ſumma trinit.⁊ fide catholica.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Quero qđ.Not.qualiter teneatur dñs de delicto familie ſue,vel coloni.Sed nūqd qs tenetur de facto ſui domeſtici? Dic ꝙ nõ,vt extra đ reſti.ſpo.i c.cū ad ſedē.⁊ q no.Bar.i l.j.C.de epi.⁊ cle.doc.in l.ad inuidiā.C.quod met.cau.Iſtis adde Bar.i l.ſi ſeruus ſeruū.§.Proculus.ꝑ illū tex.⁊ ibi ꝫ lo.ſ.ad leg.Aquil.Nā ꝑ iſtū tex.⁊ per l.videamus.ſ.loc.limitātur hec dicta,niſi famulus deliquiſſet in re,cuius cuſtodia ſpectabat ad dominum.Et de omnibus vide do.Ant.in d.c.cum ad ſedem.de reſti.ſpo.

b Alex.¶ Scđo quero.Adde ꝙ no.Bal.in c.j.in §.conuenticula.de pa.iur.fir.vbi dixit,ꝙ exigentes pedagia debēt tenere itinera tuta.Unde ſm eū ſi fiant aliqua robarie in eorū curia,territorio,ſeu diſtrictu ab eis poſſeſſo,vbi exigūt pedagia a tranſeuntibus,tenētur reſtituere,⁊ malefactorem exhibere.Alle.gl.cum tex.⁊ Arch.ita no.xxxiij.q.v.ſi quis peregrinos,quod eſt no.ſm eum.Adde qđ no.ſcribūt Inno.⁊ doc.in c.fin.qđ me.cauſa.ꝙ dictum alleg.Bal.in l.qui accuſare.C.de eden.⁊ retuli ſm Bar.in l.iniuriarum.de iniu.Et iſtud dictum Inn.no.Bal.in l.fi.C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ dicit Bal.in l.fi.de capt.ꝙ ſi fiat robaria prope caſtrum,obtinens caſtrum tenetur ſuccurrere,⁊ prohibere ne fiat.Adde Lud.Ro.in l.j.§.j.ſ.de publi.

c Alex.¶ Gl.dicit.Adde Jo.And.in regula,nõ dꝫ.in mercuria.

d Alex.¶ Quero ⁊ reuoca.An villa ⁊ caſtrum teneantur de damno dato? Dicit Bal.ꝙ ſic in l.ſi quis non dicā rapere.C.de epiſ.⁊ cle.niſi quando villa nõ poſſet cuſtodire,vt qꝛ de nocte damnū fieret per vnum oſtium.quod nota.

e Alex.¶ Sed quero.Uide Innocentium in c.grauamem.de ſenten.excommunica.

f Alex.¶ Leuato velo.De iſtis cauſis que debēt examinari leuato velo.Bal.in l.ij.C.de ſpoꝛ.

g And.Barb.¶ Ad queſtionem.Adde do.Ant.⁊ Mod.in c.poſtulaſti.de foro cõpe.Bal.in l.cūctos populos.preall.⁊ in l.fi.ff.de iur.om.iu.⁊ vide aliam fallentiam in l.non dubito.ī.de capti.que eſt ſingul.ſecundum do.Jo.in c.poſtulaſti.Idē in defectum denegate iuſtitie,vide Bar.in l.cunctos populos.

h ¶ Offenderit Peruſinū.An valeat ſtatutū,ꝙ occidens puniatur in qualibet parte mūdi? Adde gl.no.in c.j.de priui.i vj.ver.ex empto.⁊ Bal.in l.fi.ſ.de iur.om.iu.⁊ no.Bar.i l.fi.C.de iud.⁊ vide Bar.in l.cum vnus.§.pe.ſ.de bo.autho.iu.poſ.⁊ per do.Ant.in c.poſtulaſti.de foro compe.⁊ Bal.in l.cūctos populos.

i ¶ An valeat tale.Pro concordia aduerte,nūquid iudex huius territorij poſſit punire teſtem alterius territorij:⁊ Bar.in l.nullum.C.de teſtib.videtur dicere,ꝙ ſic,ibi,ſemota fori pſcriptione.⁊ in hac l.ne quid.in fin.contrarium videtur determinare,in l.cunctos populos.in viij.queſt.C.de ſumma trinit.⁊ fide cath.Solutionem dat Bar.inferendo etiam ad ſtatuta,in d.l.cūctos populos.vt regulariter ſit contrarium.ꝫ fallit autē in pluribus caſibus ſpecialibus.dic vt per eum.

LEX VIII.

1 Retentione quis conſequitur,quod iure actionis conſequi non poteſt.

2 Dominus agri nõ poteſt retinere animal inuentum dare damnum in agro.

Rutis. Oppo.⁊ videtur,ꝙ de damno preterito teneri non debeat,cū non fuerit in culpa ſed hic fuit caſus,cui non poteſt prouideri,l.contra-
1 ctus.ī.de re.iur.ergo,⁊c.† Sol.hic cõſequitur retinēdo iure retentionis,qđ iure actionis conſequi non poſſet,ſcđm Dy.Facit qđ not.in l.Celſus.§.ſed ⁊ ſi ratis.ſ.ad exhi.Et ratio eſt,qꝛ cum quilibet ſit in pari cauſa potior eſt conditio retinen-
2 tis,⁊c.l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ſ.de verb.obl.Ultimo† eſt in arg.iſta lex ꝙ ſi inuenio pecus tuum dans mihi damnum in meo,ꝙ ipſum poſſum retinere.Sed de hoc habes caſum quod non poteſt retineri,in l.Quintus.§.quāuis.alias eſt l.quamuis.ſ.ad l.Aquil.Et eſt ratio quia domino predij eſt conſultum alia actio
a ne,quam per retentionem.Dic vt ibi.[a]

ADDITIO.

a Alex.¶ Dic vt ibi.Latius per Bar.in lege,hoc amplius.§.de his.de dam.infec.vbi videas Bal.in l.ij.C.de ſer.fugi.

LEX IX.

a **Quiedes.** [a] Opp.ī.eo.l.ſi fortuito.Solu.Intellige hic caſu,culpa tamen precedente.Circa materiam huius legis,qualiter imponatur pena incendiarijs,Cy.ponit vnam diſtinctionem ſatis longam.C.qui accu.non poſ.in l.data opera.dic vt ibi.Ultimo not.ꝙ pro culpa pena criminalis imponitur.De hoc dixi in l.reſpiciendum.§.delinquunt.ī.de penis.

ADDITIO.

a Alex.¶ Qui edes.Circa legem iſtam vide do.Anto.in c.vij.de conſti.vbi allegat iſtum tex.⁊ ibi do.Abb.⁊ Bart.in l.j.de offi.prefec.vigilum.

De iniurijs, & famoſis libellis. Tit.x.

LEX I.

Iniuria.§.Iniuriam.[a] Oppon.⁊ videtur quod actiones ex delicto ſemper oriātur ex re,nõ ex verbis,vt Inſtitu.de ob.que ex delict.na.in princ.Sol.quod ibi dicit,ex re,dic,id eſt,ex ipſo meleficio.

ADDITIO.

a Alex.¶ Iniuriarum.Formam libelli vide in Spec.de iniur.§.iniuria.⁊ no.Inſtit.de act.in princ.⁊ Bald.in l.iniuriarum.ī.e.De pena leuis iniurie,vide Bald.in l.athletas.§.item ſi quis.de inia.ſ.

1 Infamare defunctum,eſt iniuria heredis.

1 **§.Et ſi forte.** Nota,ꝙ† quādo aliquis infamat defunctum,eſt iniuria heredis.

1 Iniuria licet ſit per partem remiſſa,tamen iniurians poteſt accuſari,⁊ condemnari criminaliter ad penam imponendā,fiſco applicandam.

2 Iniuria quando poſſit fieri in volentem,ad hoc vt iniurians nõ puniatur.

3 Pactum factum per ruſticum ꝙ ſi inueniatur in vinea qđ poſſit percuti,non valet.

4 Conſuetudo que eſt Piſis,ꝙ offendens debeat ſe ponere in manu inimici eſt contra ius.

§.Uſque adeo. Notabilis eſt §.oppo.ꝙ iniuria fiat,in volētem,vt C.de rap.virgi.l.vnic.§.penas aūt.ibi,ſiue volente.⁊c.Sol.ibi ideo qꝛ preſumitur ſubducta,⁊ decepta,vt no.per Dy.i c.ſcienti.de reg.iur.
1 lib.vj.¶ Quero pone ꝙ† iniuria eſt remiſſa per partem,vtrum
a poterit accuſari criminaliter,[a] vel iudex inquirere,vt imponat penam applicandam fiſco.Uidetur,ꝙ non.l.non ſolum.§.j.ī.e.⁊ Inſtit.de iniur.§.fi.ſ.ad Syl.l.ij.In contrarium eſt veritas,ꝑ iſtum tex.qꝛ iſta remiſſio prodeſt tantum quo ad actionem cõpetentem ipſi remittēti:ſecus quo ad vindictam publicam.ꝫ facit ī.ad leg.Juliā de vi publi.l.qui cetu.§.qui vacantē.⁊ de pac.
2 l.iuris gentium.§.ſi paciſar.⁊ ita tenet Dy.¶ Sed quero,⁊ pro
b xime dixi,quando iniuria eſt remiſſa,quid ſi [b] ab initio quis recepit alapam,vel aliam percuſſionem voluntarie,an poterit ex hoc accuſari ad penam applicandam fiſco? Et videtur qđ non,quia in volentem non fit iniuria,vt hic,⁊ l.iij.ī.eo.In contrariū facit iſte text.in princ.videte domini,iſta eſt veritas.Quandoq; quis patitur inferri in corpus ſuum id quod de iure pati nõ poteſt,vt aliquid,per quod corpus ſuum ſcindatur,vel os frangatur,vel ſimilia:hoc enim ſi ipſe ſibimet faceret,puniretur,vt ī.de bo.eo.qui ant.ſentent.mortem ſibi conſci.l.fi.§.ſi quis autē.Eodem modo non poteſt alij permittere hoc,quia nemo eſt dñs membrorum ſuorum,vt ſ.ad leg.Aquil.l.liber homo.iſto caſu poterit criminaliter accuſari,vt hic,⁊ argu.dictarum legum.Quādoq; quis permittit id,quod ſibi licet permittere.ſ.vt ſibi detur alapa,vel aliquid,per qđ corpus non frangatur,neq; deſtruatur,tunc nullum eſſet maleficium,ideo non poſſet accuſari ad vindictam publicam,l.fi.ī.eo.ſed conſenſus eius ſibi preiudicat quo ad ciuilem actionē iniuriarum.ita loquitur hic.Permiſit enim filius ſe hic vendi,quod non poterat.facit qđ no.per Gul.de cug.ſ.de pact.in l.ſi vnus.§.pacta,que turpem.Predi
3 cta vera,ſi volūtas adeſt tempore quo percutitur.† Sed quid ſi in initio adeſt voluntas,ſed tunc cum percutitur,abeſt volūtas?
c verbi gratia,permittit tibi ruſticus.[c] ꝙ ſi cū inuenies in vinea tua